

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Tanda Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek dr. Gál Andor Géza ügyvéd által képviselt alperes ellen jogalap nélküli gazdagodás megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. június 28. napján kelt 12.G.40.400/2009/62. számú ítélete ellen az alperes részéről benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezéssel támadott rendelkezéseit részben megváltoztatja, a marasztalás összegét 2.774.088,- (Kettőmillió-hétszázhetvennégyezer-nyolcvannyolc) Ft-ról 2.311.740,- (Kettőmillió-háromszáztizenegyezer-hétszáznegyven) Ft-ra leszállítja, a kamatfizetés kezdő időpontját 2010. június 22. napjára módosítja, egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 27.740,- (Huszonhétezer-hétszáznegyven) Ft fellebbezési eljárási részilletéket és 11.600,- (Tizenegyezer-hatszáz) Ft + áfa másodfokú ügyvédi munkadíjat.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az eplényi bánya megnevezés a szűkebb értelemben vett ...nél található kőbánya, emellett a lókúti kőbánya és az eplényi kőbánya együttes megjelölését is takarhatja. A bányák kapcsán a bányászati jog jogosultja a perbeli időszakban a perben nem álló ... Kft. felperesi jogelőd volt, míg a termelést ténylegesen, a szintén felperesi jogelőd, ... Kft. folytatta. Az eplényi és a lókúti bányában bányászott kő minősége, illetőleg ára egymástól eltér oly módon, hogy a ...on bányászott kő jobb minőségű, illetőleg drágább.

A felperesi jogelőd ... Kft. és az alperes között 2007. év elején szóbeli megállapodás jött létre, amelyben a felek ingatlan jövőbeni megvásárlásáról egyeztettek. A felek

megállapodása értelmében, amennyiben a földvásárlás megghiúsulna, úgy az alperes a felperesi jogelőd ... Kft.-től kedvezményes áron, 6.000,-Ft/tonna értéken eplényi terméskövet vásárolhat.

A felperesi jogelőd képviselői részéről ennek kapcsán a szerződéses akarat ténylegesen csak az eplényi bányából kitermelt és nem a tágabb értelemben vett, a lókúti bányából származó kőre is vonatkozott. A felek közötti földvásárlás megghiúsult. Ezt követően 2007. év nyarán az alperes összesen kilenc alkalommal szállított el az eplényi bányából, ténylegesen a lókúti bányából kitermelt és az eplényi bányába átszállított válogatott megmunkálatlan követ, összesen 142,7 tonna mennyiségben. Az alperes által elszállított kövek értéke ezen időpontban 2.774.088,- Ft-ra volt tehető.

Ezt követően a ... Kft. az elszállított kövek értékéből az alperessel szemben fennálló követelését 4.547.928,- Ft értékben a felperesi jogelődre, a ... Kft.-re engedményezte, amely cég a felperesbe beolvadt.

Az alperes a felperes részére az elszállított kövekért nem fizetett.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest jogalap nélküli gazdagodás jogcímén 6.895.128,- Ft, valamint ennek 2008. június 28. napjától a kifizetés napjáig járó a Ptk. 301/A. §-ában meghatározott mértékű késedelmi kamata és perköltség megfizetésére.

Arra hivatkozott, hogy az alperes által ténylegesen elszállított kövekre nézve a felek között nem jött létre megállapodás, ezért a kövek tényleges értékével az alperes jogalap nélkül gazdagodott.

Az alperes az ellenkérelmében a felperes keresetének az elutasítását és perköltségben történő marasztalását kérte, vitatva a jogcímet és az összegszerűséget is azzal, hogy a felperesnek kiszámlázás esetén 856.200,- Ft összegű jogos vételár követelése lehet vele szemben.

Ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a felek közötti szóbeli megállapodás értelmében az elszállított kő ára 6.000,- Ft/tonna volt, továbbá, hogy a felek akarata az eplényi kő vásárlására irányult, az eplényi kő jelentheti mind az eplényi, mind a lókúti bányából származó követ is. Vitatta, hogy válogatott követ szállított volna el, továbbá hivatkozott arra is, hogy a lókúti, illetőleg az eplényi bányából származó kő ára azonos, ezért jogalap nélkül a felperes rovására nem gazdagodhatott. Mindemellett állította, hogy ténylegesen a felek szándéka ún. robbantott kő vételére nem is vonatkozhatott, mivel robbantási engedély hiányában ténylegesen az eplényi bányában sem robbantással termelik a követ.

A Fővárosi Bíróság a 2011. június 28. napján kelt 12.G.40.400/2009/62. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperes részére 15 napon belül 2.774.088,- Ft-ot, valamint ennek 2008. június 28. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt összegével megegyező mértékű késedelmi kamatát, továbbá 160.491,- Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Határozata indokolása szerint a peres felek szerződéses akaratának tisztázása körében ... és ... tanúvallomásából azt a következtetést vonta le, hogy a felperesi jogelőd részéről tárgyaló félnek csakis az eplényi, ... elmondása értelmében robbantással nyert termésköre vonatkozóan volt szerződéskötési szándéka. ... egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy a 6.000,- Ft/tonna kedvezményes ár mint vételi ár lehetőségének a biztosítása nem vonatkozott az eplényi válogatott kőre és nem vonatkozott a lókúti bányából származó kőre. ... tanúvallomása értelmében a megállapodásban foglaltaktól eltérő követ vitte el az alperes az eplényi bányából. Ezzel egybehangzóan tett ... tanúvallomást, aki előadta, hogy másfajta követ vittek el az alperes részéről, mint amilyenért eredetileg jöttek, illetőleg úgy nyilatkozott a tanú, hogy másfajta követ vittek el ahhoz képest, mint amire ő előzetesen utasítást kapott.

Az elsőfokú bíróság mindezekből azt a következtetést vonta le, hogy a szerződéses akarat a felperesi jogelőd oldalán eljárak részéről a 6.000,- Ft/tonna áron történő vételi lehetőség biztosítása kapcsán a szűkebb értelemben vett eplényi kőre vonatkozott.

Az elsőfokú bíróság ... igazságügyi szakértő szakvéleménye, illetőleg a tárgyaláson tett előadása alapján bizonyítottanak találta azt is, hogy az alperes az eplényi bányából ténylegesen a lókúti bányából oda átszállított követ vitt el.

Az elsőfokú bíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alperes által ténylegesen elszállított kőre nézve a felperesi jogelőd és az alperes között megállapodás nem jött létre, így jogviszony hiányában a felperes megalapozottan követeli a kövek értékét mint azt az összeget, amellyel az alperes jogalap nélkül gazdagodott.

Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatban kiemelte a szakértő szóban tett megállapításai közül azt a véleményét, amely szerint minőségileg, illetőleg árban a két kő nem azonosítható, illetőleg a szakértő azon nyilatkozatát, amely szerint a lókúti bányából nyert kő jobbnak minősül.

Az elsőfokú bíróság megjegyezte, hogy a szakértői véleményből kitűnően, illetőleg ... tanúvallomása által is megerősítetten a ténylegesen az eplényi bányából származó kő nem alkalmas arra a célra, mint amire azt az alperes szánta, azonban nem merült fel adat, hogy a szóbeli egyeztetéskor a szerződő felek ennek tudatában lettek volna, illetőleg a felperesi jogelőd tudta volna az alperes felhasználási célját.

Az elsőfokú bíróság mindemellett megjegyezte, hogy a peres felek a szerződéses akaratuk tisztázására egyéb bizonyítási indítványt nem tettek, ... tanúkenti meghallgatását nem kérték. Ugyanakkor a szerződés lényeges elemének minősül az adásvétel tárgyát képező kő pontos meghatározása, ezért a szerződés létre nem jöttét eredményező akarathiba, az egyik fél eltérő szándékának igazolása esetén is megállapítható.

Az alperes vitatására tekintettel a felperest terhelte a követeléseösszepszerűségének a bizonyítása. E körben az elsőfokú bíróság a szakértői véleményt elfogadva azt állapította meg, hogy az alperes által ténylegesen elszállított kő értéke az adott időszakban reálisan 16.200,- Ft-ra tehető tonnánként. Ennek alapján az elsőfokú bíróság megalapozottnak találta a felperesi követelésösszepszerűségét 2.774.088,- Ft bruttó összeg vonatkozásában, míg a felperes ezt meghaladó követelését mintösszepszerűségében megalapozatlant elutasította.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben kérte annak megváltoztatásával a felperes keresetének ez elutasítását és perköltség viselésére történő kötelezését.

Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a megállapodás tárgyára téves megállapításokat tett, mert az általa levont következtetés ellentmond a per adatainak.

Az elsőfokú bíróság megállapításával szemben ... nem mondta, hogy a szerződéskötésnél a robbantással nyert terméskő kifejezés elhangzott volna. Mindkét bánya akkori árlistájából az derül ki, hogy ún. robbantással kinyert kő egyik bányában sem létezett. A szakértő is azt mondta, hogy általában ez nem egy önálló kőfajta, hanem egy kitermelési mód. A felperes jogi képviselője és ... lényegében egy nem létező kőre vonatkozó megállapodásra hivatkoztak, ezért a vallomások ezen része nem tekinthető hitelt érdemlőnek.

Az alperes által elhozott kő lelőhelyével kapcsolatban ... a 2010. június 22-i tárgyaláson azt állította, hogy az eplényi terméskő fogalom a lókúti követ is magában foglalhatja, amiből egyrészt az következik, hogy az ítélet teljesen megalapozatlanul tulajdonít perdöntő jelentőséget a kő kitermelési helyének, másrészt, hogy ... állítása, mely szerint a megállapodás egyértelműen nem vonatkozhatott ...on kitermelt kőre, csak szubjektív vélekedés lehet, az ügy szempontjából irreleváns.

Sérelmezte, hogy a Fővárosi Bíróság kizárólag az eladó vélhető szerződési akaratát próbálta mérlegelni, ezért az indokolásban még csak említést sem tett a felperesi magatartás és nyilatkozatok belső ellentmondásaira, amelyeket a 2010. augusztus 13-i beadványában dolgozott ki részletesen.

Hivatkozott arra, hogy a teljes kőmennyiséget a vállalkozója 4 hónap alatt 9 alkalommal hozta el, ezen idő alatt sem a felperes, sem jogelődje nem jelezte, hogy mindez nem a megállapodásnak megfelelő teljesítés.

A 6.000,- Ft/tonna árban történő megállapodás, figyelemmel arra, hogy az akkori árlistán mindkét bányában 16.200,- Ft/tonna volt a legolcsóbb terméskő, azt jelenti, hogy a kialakult ár az akkori tényleges piaci helyzetnek felelt meg.

Álláspontja szerint az első fokú bíróság ítéletének kamatfizetésre vonatkozó része akkor is jogellenes, ha egyébként helytálló volna, hogy jogalap nélküli gazdagodás történt az alperes javára. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása nem is tartalmazza azt, hogy milyen alapon állapította meg a kamatfizetési kötelezettség kezdetét. Az állandó bírói gyakorlat szerint a rosszhiszemű gazdagodó visszatérítési kötelezettsége a gazdagodás időpontjában áll be. Aki jóhiszemű volt, annál a visszatérítési kötelezettség esedékessége is akkorra tehető, amikor gazdagodásának jogalap nélküli volta nyilvánvalóvá vált. Jelen ügyben 2010. június 22-ig a jogalap nélküli gazdagodásnak még a lehetősége sem merült fel.

Az elsőfokú bíróság ítélete, amennyiben a jogalap nélküli gazdagodás megállapítása helytálló lenne, hiányos. Maga az ítélet is utal arra, hogy az alapul vett szakértői vélemény bruttó összeget határozott meg, amely már az áfá-t is tartalmazza. Az ítélet azonban nem alkalmas arra, hogy erre hivatkozással az alperes áfát igényeljen vissza, illetve vonjon le. Ezzel szemben ennek alapján a felperes áfát sem köteles fizetni, mivel ilyen számlát nem állított ki, és erre az ítélet

alapján nem is köteles. Ez azt jelenti, hogy az alperes az elsőfokú ítélet szerint kedvezőtlenebb helyzetbe kerülne, mint ha az ítéletnek megfelelő ügylet alapján térítené vissza a gazdagodást, a felperes pedig kedvezőbb helyzetbe.

A felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem korlátaira tekintettel bírálta felül.

Az alperes fellebbezése érdemben nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és helytálló jogi következtetéssel marasztalta az alperest jogalap nélküli gazdagodás jogcímén.

A tanúvallomások alapján helyesen határozta meg a felek közötti megállapodás tartalmát, és az aggálytalan szakértői vélemény figyelembevételével helyesen jutott arra a jogi következtetésre, hogy az alperes nem a megállapodásban szereplő minőségű követet vitte el, ezért szerződés hiányában - a nem vitatottan 142,7 tonna mennyiséggel - jogalap nélkül gazdagodott.

A fellebbezés kapcsán megállapította a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság a perben rendelkezésre álló valamennyi bizonyítékot okszerűen mérlegelte, azok Pp. 206. §-a szerinti felülmérlegelésére ezért a másodfokú eljárásban nincs lehetőség.

Az alperes a fellebbezésében a kamatfizetés kezdő időpontja vonatkozásában helyesen hivatkozott arra, hogy a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén megítélt marasztalások esetén különbséget kell tenni, hogy a gazdagodó rosszhiszemű volt-e vagy jóhiszemű. Rosszhiszemű gazdagodó esetén ugyanis a visszatérítési kötelezettség a gazdagodás időpontjában áll be, míg jóhiszemű gazdagodó esetén a visszatérítés kötelezettsége kizárólag attól az időponttól esedékes, amikor nyilvánvalóvá válik, hogy a gazdagodás jogalap nélküli volt.

Jelen esetben az alperes az eplényi kőbányából hozott el követet, azt pedig nem tudhatta, hogy ebben a kőbányában a lókúti bányából származó sokkal értékesebb kőfajták is vannak, mivel erről a felperes nem tájékoztatta. Annak ellenére, hogy a felperesnek tudomása volt arról, hogy 9 alkalommal az alperes nem a megállapodásnak megfelelő minőségű követ vitt el, ezen tényre a felperesi munkavállaló az alperest nem figyelmeztette, ezért a másodfokú bíróság álláspontja szerinti jelen eljárásban az alperes a kő minőségével és elvitelével kapcsolatban jóhiszeműen járt el.

Mindez azt jelenti, hogy késedelmi kamatfizetési kötelezettség kizárólag attól az időponttól terheli, amikortól a felperes a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén is előterjesztette a keresetét, ami a 2010. június 22-i tárgyaláson történt meg. Ezért az alperest mint jóhiszemű, jogalap nélküli gazdagodót a késedelmi kamatfizetési kötelezettség 2010. június 22-től terheli, ahogy erre az időpontra helyesen hivatkozott az alperes a fellebbezésében.

Az áfa fizetésével kapcsolatos alperesi kifogás is megalapozott.

A perbeli időszakban hatályos Általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény (Áfa törvény) 3. § a) pontja szerint áfát kell fizetni az adóalany által belföldön teljesített termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás, valamint termékimport esetén. Az Áfa törvény 6. § (1) bekezdése határozza meg a termékértékesítés fogalmát, amely szerint a birtokba vehető dolog ellenérték fejében történő átengedése, mely az átvevőt tulajdonosként való rendelkezésre jogosítja. Az Áfa törvény 13. § (1) bekezdés 1. pontja az ellenérték fogalmát úgy határozza meg, hogy a tartozás kiegyenlítésére fordított vagyoni érték, ideértve a meglévő követelés mérséklésére elismert vagyoni értéket, de ide nem értve a kártérítést. Az Áfa törvény 22. § (1) bekezdése szerint az általános forgalmi adó alapja a teljesítés ellenértéke.

A Ptk. 364. §-a szerint a jogalap nélkül gazdagodásra egyébként a kártérítés szabályait kell megfelelően alkalmazni.

A fenti törvényi rendelkezésekből pedig az következik, hogy a jogalap nélküli gazdagodás nem képezi az Áfa törvény tárgyi hatálya alá tartozó ellenérték fogalmát, ezért a jogalap nélküli gazdagodás nem áfa köteles. Adófizetési kötelezettség hiányában annak összegével megegyező vagyoni hátrány a felperest nem érhet, ezért ennek összegét jogalap nélküli gazdagodás jogcímén nem követelheti (BH 2000/167, Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.146/2003/8., Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.154/2011/13.).

A perben kirendelt ... igazságügyi szakértő az alperes által elvitt kő értékét mind nettó, mind bruttó összegben kimunkálta, ezért a bruttó 2.774.088,- Ft megfizetése helyett a másodfokú bíróság az alperest nettó 2.311.740,- Ft fizetésére kötelezte.

A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

Az alperes fellebbezése kisebb részben eredményre vezetett, a másodfokú eljárásban 16 %-ban lett pernyertes, ugyanakkor a felperesnek a másodfokú eljárásban költsége nem merült fel. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján - a pernyertességre és pervesztességre tekintettel - határozott a másodfokú részperköltség összegéről. A másodfokú bíróság által megállapított ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint mérlegeléssel állapította meg.

Budapest, 2012. év április hó 12. napján

Dr. Mika Ágnes sk.
a tanács elnöke

. Kurucz Zsuzsánna sk.
előadó bíró

Dr. Tibold Ágnes sk.
bíró

A kiadmány hiteléül:

bírószági tisztviselő